

#7 Hållbar landsbygdsmobilitet: Verktyg och tips från fem kommuner i Småland

Webbinarieserien Förtätning på rätt spår arrangeras inom projektet *Urbana stationssamhällen - realisering av potentialer i stationsnära områden*. Till seriens sjunde tillfälle den 31 januari 2024 var ett annat Trafikverket-finansierat projekt inbjudet för att presentera sina resultat: Stationssamhällen Småland: Verktygslåda för landsbygdsmobilitet.

Projektets övergripande målsättning har varit att utveckla en verktygslåda, en så kallad Mobilitets-Wiki, för att underlätta för kommuner att identifiera och implementera hållbara mobilitetslösningar som möter såväl invånarens som näringslivets behov i mindre tätorter med tågstationer. Projektledare Mahdere DW Amanuel, senior forskare, RISE inledde webinarieriet med att prata om den metod som projektet använt sig av och som kan sammanfattas i fem steg:

1. Nulägesanalys & Behovskartläggning
2. Marknadsöversikt
3. Lösningsgenerering
4. Prioritera
5. Framtagning av Mobilitets-Wiki.

Om stationsområdena

Fem småländska kommuner; Emmaboda, Hultsfred, Lessebo, Vaggeryd och Vislanda (Alvesta) har varit involverade i projektet. Utgångspunkten var att alla kommuner har en tågstation för tågpendling med betydande volymer av in- och utpendling. Maria Schnurr, senior forskare, RISE summerade de fem stationssamhällenas likheter och skillnader. Några av likheterna var att kommunerna hade en ambition att utveckla stationsområdet ytterligare samt att de är bruksorter med industri- och logistikverksamhet vilket leder till stor arbetsinpendling. Några skillnader är även att vissa kommuner är tillväxtkommuner medan andra är utflyttningkommuner. Det geografiska läget i förhållande till större städer, placering i länet och relationen till större stråk skiljer sig avsevärt åt.

Prioritera lösningar

Hans Arby, senior forskare, RISE berättade om de workshoppar som genomförts med de fem kommunerna där de försökt svara på frågan för vilka är det vi kan göra vad? I workshopparna har olika målgrupper och deras behov ringats in. Här har en utmaning varit att göra det så specifikt som möjligt. Att endast titta på gruppen "pendlare" räcker inte, för att komma vidare behöver man titta på vilken sorts pendlare det handlar om, och identifiera deras behov. Efter det kan möjliga lösningar kartläggas, samt vad som behöver göras och vem som ska involveras.

De möjliga lösningarna har sedan prioriteras genom att vikta effekter, kostnader och genomförbarhet för att få fram ett diskussionsunderlag och identifiera vad som bör genomföras först. Exempelvis får anropsstyrd trafik låga "poäng", främst p.g.a. den höga kostnaden. Att synka tidsbokning med sjukresebokning till en vårdcentral får höga "poäng" då det kostar lite och är relativt lätt att genomföra, även om effekten är begränsad till en mindre grup. Några av kommunernas topprankade åtgärder var samordning av skifttider och kollektivtrafik, marknadsföring av kollektivtrafik och "volontärtaxi" för äldre.

Kommunerna berättar

Två av kommunerna delade med sig av sina erfarenheter från projektet. Svante Möller, miljö- och hållbarhetsstrateg, Lessebo kommun berättade om erfarenheterna från Lessebo. Där har målet varit att få ned bilkörning och uppmuntra till det kollektiva och mer energieffektiva resandet. Stationen fungerar som en viktig knutpunkt men erbjuder även samhällsviktiga funktioner såsom apotek, vårdcentraler och matbutiker. De åtgärder som kommunen arbetar med just nu är exempelvis marknadsföring av kollektivtrafiken för att uppmuntra resande samtidigt som kollektivtrafiken anpassas efter de behov som identifierats.

I Vislanda (Alvesta kommun) har kommunen tagit vidare de prioriterade åtgärderna, som alla hade fokus på beteendeförändringar, berättade Lovisa Neikter, samhällsutvecklare, Alvesta kommun. Hon ser potential att använda metoden från projekten även inom andra områden, bland annat utifrån hur den involverat både invånare och forskare för att få till en behovsanalys. Det har även varit värdefullt att metoden fokuserar på prioriteringar och genomförande samt möjligheten att återkoppla till de som deltagit i projektet. Just nu finns tankar kring om det går att använda metoden i arbetet med att uppdatera översiktsplanen samt i dialog med exempelvis Trafikverket för att kunna mötas kring frågor som just beteendeförändringar.

*Stationer ökar tillgänglighet och skapar potential för utveckling av samhällen. Webbinarieserien **Förtätning på rätt spår** vill ge en ökad förståelse för konsekvenser av förtätning av stationsnära områden med hänsyn till de globala målen för hållbar utveckling. De arrangeras av forskningsprojektet Urbana stationssamhällen – förtätning av stationsnära områden för god tillgänglighet i samarbete med Trafikverket. Chalmers Arkitektur och samhällsbyggnadsteknik, Göteborgsregionen (GR), Byggt teknik vid Högskolan Dalarna och Urbana och regionala studier vid KTH är samarbetsparter.*

Projektet finansieras av Trafikverket

Insikter från projektet

Maria Schnurr delade med sig av några generella insikter från projektet, både om mobilitetslösningarna som sådana samt arbetssättet. Maria tryckte på att det är jätteviktigt att utgå ifrån målgruppernas specifika behov, att det finns många "mjuka" åtgärder, alltså marknadsföring, justering av skifttider och liknande som inte kräver investeringar, samt att våga satsa på lätt genomförbara, kostnadseffektiva lösningar trots en lägre effekt. Arbetet med de fem kommunerna visar bland annat att näringslivet är en stor möjliggörare, att pendlingsresor över länsgränser är en stor utmaning och att processen som utvecklats även kan fungera som en plattform för dialog.

Mobilitets-Wikin – en process

Mahdere DW Amanuel berättade slutligen om Mobilitets-Wikin som är en steg-för-stegguide, visar på hur man kan gå från att identifiera mobilitetsbehov till att introducera en mobilitetslösning. Processen följer alltså samma resa som projektet gjort. Mobilitets-Wikin finns fritt tillgänglig för kommuner att använda och under varje fas i processen finns tydliga instruktioner och mallar att följa, samt några exempel tillgängliga.

Webbinarium #7

Hållbar landsbygds mobilitet: Verktyg och tips från fem kommuner i Småland

Dag och tid

31 januari 2024, kl. 9.00-10.00

Föreläsare

Mahdere DW Amanuel, senior forskare, RISE
Maria Schnurr, senior forskare, RISE
Hans Arby, senior forskare, RISE
Svante Möller, miljö- och hållbarhetsstrateg, Lessebo kommun
Lovisa Neikter, samhällsutvecklare, Alvesta kommun

Läs mer

[Slutrapport: Verktygslåda för bättre mobilitet på mindre orter – Utvecklingsprojekt med fem stations-samhällen i Småland](#)

[Mobilitets-Wiki, ett stöd för att erbjuda hållbara mobilitetstjänster](#)

Övriga webinarier i serien

Ta del av inspelningar och dokumentation från tidigare webinarier på [Urban Futures hemsida](#).

Kontakt

Sanna Isemo, projektledare, Urban Futures,
sanna.isemo@wexsus.se.

